

מקץ - חנוכה

גליון 81 | תשפ"ב

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבה
קרק שליט"א
עידה"ק טבריה ת"י

פני
הפרשה

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם וְהָנָה עֶמֶד עַל

הַיָּאָר (מ"א, א)

ביאור עומק העונש על תלית בטחוננו בשר המשקים
הנה אי' בחז"ל (בר"ר פ"ט ג') שנענש יוסף מפני שתלה
בטחוננו בשר המשקים, ויש לפרש עומק העונש של
מידה כנגד מידה כאן, דהנה איתא במדרש (ספר
והזהיר, פרשת משפטים, והובא גם ברמב"ן

על התורה (שמות ג, י"ד). "כשם
שאתה הווה עמי, כך אני הווה
עמך, וכן אמר דוד ה' שומרך, ה'
צילך על יד ימינך", כצילך, מה
צילך אם אתה משחק לו הוא
משחק לך, אם אתה בוכה לו הוא
בוכה כנגדך, אם אתה נותן לו
פנים זועפות, אף הוא נותן לך כך,
ואם פנים מסוכרות אתה נותן, אף
הוא נותן לך, כך אמר הק', כשם
שאתה הווה עמי כך אני הווך
עמך", ע"כ דברי המדרש.

נמצא איפה שכשיוסף תלה את
בטחוננו בשר המשקים ואמר
"והזכרתני", אומר לו הקב"ה אכן
תזכה לצאת רק על ידו, והיינו
כשבועוד שנתיים ימים יזכר כך
ויאמר לפרעה "ושם אתנו עבד
עברי וכו'", דהיינו מכיון שהגך
מאמין באותו בשר ודם, אז גם
יציאתך מבור השבי תהיה על ידו.

וְהַתְּלַעְנָה הַשִּׁבְלִים הַדְּקוֹת

אֶת שֵׁבַע הַשִּׁבְלִים הַבְּרִיאֹת

וְהַמְּלֹאֹת (מ"א, ז)

רמז מדוע החלום בצורת בליעת
השיבולים הדקות את השמנות

לכאורה צריך ביאור מדוע חלם פרעה דווקא בדרך זו, של
אכילת השבולים הדקות את השמנות. ואפשר לומר בדרך
רמז, עפ"י מאי דאי' בפאה (פ"ו מ"ו) "קמה שיש בה
סאתים, ושכחה, אינה שכחה, אין בה סאתים, אבל היא
ראויה לעשות סאתים. אפילו היא של טופח, רואין אותה
כאילו היא 'ענוה' [גרגיר] של שעורים, וברע"ב
(שם) הביא בשם הירושלמי דאיירי בשדופות

שמשרין אותן כאילו הן
מלאות, ולפי"ז בחלום פרעה,
אכילת החיטים השדופות את
החיטים השמנות, ביטלו
ל"שכחה", של "ולא זכר שר
המשקים את יוסף וישכחו".

אַנְכִי אֶעֱרְכֶנּוּ מִיָּדִי

תִּבְקְשֶׁנּוּ אִם לֹא הִבֵּאתִיו

אַלֶּיךָ (מ"ג, ט)

ביאור מה אהני מה דיהודה
לוקח א"ע את הערבות הלא

סו"ס בנימין איננו

יש לבאר למה מועילה ערבות
זו, "מידי תבקשנו", הלא סו"ס
בנימין איננו, ומה יועיל זה
שיש במי לתלות את האשמה
והערבות.

ובירושלמי (שבת פ"ו) אי' "תני
ר' ליעזר בן יעקב (ויקרא יט)
לא תנחשו ולא תעוננו אע"פ
שאין נחש יש סימן, ובלבד
לאחר ג' סימנים, כגון
(בראשית מ"ח) ואני בבואי
מפדן מתה עלי רחל. (בראשית
מב) יוסף איננו ושמעון איננו
ואת בנימין וגו'.

וא"כ חשש יעקב שאתחזק
בתלתא זימני שאין לו מזל,

שפה
לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

כמה הערות בדיני נר חנוכה

לכבוד חו"ר מכון 'שפתי חַי', הזוכים להפיץ את תורת
גאון ישראל, אשר כל רז לא אניס ליה, בשבת שעברה
זכיתי לשהות במחיצתו של רבינו בעיה"ק טבריא,
בצוותא חדתא עם גיסי הגרנ"צ פינקל שליט"א, ולדון
עמו כמה נושאים בהלכה, והעליתי זאת מע"ג הכתב
בכדי לזכות הרבים, על כן שולח אני זאת לבמה נכבדה
זו, אשר עוסקים בבירור מקחו של רבינו, בכדי שיהנו
הרבים לאור"ה.

א, שאלתי את רבינו, האם כשאדם מדליק בביתו ובני
ביתו שומעים הברכות, האם צריך לכון להוציאם
ולומר להם לכון לצאת בברכות, או בסתמא סגי, וענה
שבסתמא סגי, והוכיח מכמה מקומות שמספיק לכון
כללות הדבר, וכגון המבואר בתרומת הלשכה, דהכהן
התורם נוטל המעות ומפריש לשם הבעלים, ואין כאן
חיסרון של אין ברירה, וכמבואר בגמ', דהיכי דכבר בא
חכם, אין זה ברירה שהדבר מבורר רק אינו ידוע, וה"ה
הכא יש בעלים רק אינו ידוע, ואע"ג דאינו מכון לאדם
מסויים סגי בהכי, ובכל שומע כעונה, ג"כ יש נידון אם
הגדר הוא שיוצא ע"י דיבורו של השני, או דהשמיעה
כדיבור, והמכון לצאת ידי חובה, אינו מכון ברור הגדר
וסגי בהכי, וה"ה הכא סגי שמכון על כללות הדבר.

ב, עוד שאלתי, במי שמדליק במקום גבוה שהוא למטה
מעשרים אמה, ואין בני רה"ר יכולים להבחין במספר

המשך בעמוד הבא

הדברים נכתבו ונערכו על דעת העורכים בלבד. להערות, תרומות והנצחות,
ולקבלת הגליון בדוא"ל ניתן לפנות לטלפון: 052-766-0975 או sc0527660975@gmail.com

אלא הביאור הוא עפ"י מה דא' בספרים דיוסף עוסק עתה בתיקון חטאם של השבטים, (וכבר כתבתי במקו"א, דזהו הביאור "ולא יכול יוסף להתאפק, וימהר החדרה וכו', ולכאורה יוסף בחיר השבטים שיכל לעמוד בכל הנסיונות, וההרפתקי שעדו עליו, ופתאום כעת מרגיש ש"לא יכול" להתאפק מלבכות, אלא הביאור הוא שאחר כל התיקון קודם שמתגלה בעדם, מרגיש בלבו שניקה א"ע מכל סרך ופגם של נגיעה אישית, ובכיה זו בכיה רוחנית היא של ניקיון וזכות), וחטאם של השבטים היה בגניבתו ומכירתו של יוסף, וכמאמר הפייטן (פיוט 'אלה אזכרה') "וחישב מזימת "וגונב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת". ממילא לזה נתכוין יוסף בכל מעשה זה של הטמנת הגביע, לנקותם מאותו החטא, ממילא שפיר מתבארים דברי התנ"כ"א, דקיימו השבטים 'לא תגנוב' בקל וחומר זה של "איך נגנוב מבית אדוניך כסף או זהב", אבל באמת תיקנו באותו שעה את אותה גניבת נפשות של "גונב איש ומכרו".

והביטו אחרי משה-כל דרכיו של רבינו צריכים לימוד

הנה בשבוע זה זכו בעלי האסנייה של רבינו (אשר זכו פשוט כפשוטו לבנות לו עלייה שולחן כסא ומנורה בו הוגה על תלמוד באין מפריע לילות כימים, ואשרי מי שיעמוד להבין על גודל הקניין נצח, שקנו בזה לעצמם לשעתה ולעתיד לבוא) הלא המה ידיד ה' וידי עמו ישראל הר"ר שי ס. שליט"א בעל 'בארה של מרים', ועמו הר' עופר שיחי' לקיים המצוה של "ועתה כתבו לכם", ולכתוב ס'ת מהודר, ורבינו על אף שסולד תכלית הסלידה מאולמות ואירועים המוניניים, אמנם בכה"ג שרוצה להביע את הכרת הטוב הגיע לדקות ספורות, בכדי לכבדם, וכתב אות בס"ת, ובדקות מועטות אלו נתחדשו לנו כמה וכמה הלכות והנהגות ואף ליוונוהו לחדרו בשיבה לאחר המעמד ודנו עמו בהלכות אלו, וכגון שהכריז מקורבו של רבינו הרה"ג ר' מיכאל חודר שליט"א שרבינו מבקש מבעל האולם שיבוא בעצמו להדליק נר חנוכה, מחמת שהוא בעל הבית ויכול להדליק בברכה, (וע"ז פלפלו עמו מדוע דווקא בעל האולם יוכל לברך על הנרות ולא השוכר שמקיים את האירוע), וכן רבינו הגיה בעצמו את כתיבת האותיות האחרונות שכתבו המוזמנים לראות ולודאות שנעשה כהידור וכהלכה, (גם בזה דנו עמו ואמר דלפ"ר גם כשלא מילאו את האותיות ה"ז כשר שהרי ליכא שיעור לאותיות והמילוי הוא רק הוספה לשיעור הקיים, והוספנו להקשות א"כ גם כשמחלל שבת וכדו' כותב יועיל בכה"ג, ועוד חזון למועד לכתוב בסוגיא זו).

דעת
חכמה ומוסר

*** לע"נ היקר בארם נמר יהודה בן כמזנה אליה זצ"ל ***
*** נדבת בתו החשובה מרת פישר שתחי' ***

שפה לנאמנים - המשך

הנרות שהדליק, רק רואים שדולק נרות, אם יוצאים ידי חובה של מהדרין מן המהדרין, או רק של נר איש וביתו, ואמר רבינו, שיש מקום לצדד דכיון דבעיקר המצוה יש פרסום, אע"ג דאין מתקיים עם כל הפרטים ג"כ יוצא בזה.

ג. הבאתי מה ששמעתי בשם חו"ו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, דהמדליק נרות מאחורי זכוכית שאינה שקופה לגמרי, ובני רה"ר רואים שדולק נרות, אבל אין רואים מספר הנרות, שיוצאים ידי חובה של נר איש וביתו אבל אין יוצאים דין מהדרין מן המהדרין, ואמר על זה שיש מקום לדון בזה, דהנה בהבדלה חזינן דא"א לברך בורא מאורי האש רק כשרואה גוף האש, ולא סגי ברואה את אור האש, ומאן יימר דבראיית נרות חנוכה סגי בראיית אור הנר, אולי בעי ראיית הנר עצמו בשביל לצאת עיקר דין פירסומי ניסא.

ד. עוד שאלתי את רבינו במה דמבואר במ"ב ומקורו מה"ט"ז דהמדליק נרות בערב שבת, אם ככו קודם שקיבל שבת יחזור וידליק, ואם ככו אחר שקיבל שבת אמרינן כבתה אין זקוק לה, והנדון באדם שמדליק ופוסט בני ביתו בהדלקה בערב שבת, והוא קיבל שבת ובני ביתו לא קיבלו שבת, וככה הנר אם הם חייבים להדליק, או כיון דהמדליק כבר קיבל שבת, ואצלו אמרינן, כבתה אין זקוק לה, יוצאים גם הם בהדלקתו, ואמר דעיקר דברי ה"ט"ז מחודשים דאחר שקיבל שבת,

אמרינן כבתה אין זקוק לה, דסו"ס כל שלא שקעה חמה, עדיין יכול לומר לאחר להדליק, ולכן אין להקל בזה לגבי שאר בני הבית.

בברכת התורה י. משה בלוי

רב קהילת "שיח תפילה" אחיסמך - "גני איילון"

וכשישבנו קמיה רבינו במשא ומתן של הלכה, אמרנו לרבינו בע"פ חידושים אלו, ובענין מה שכתב הגר"מ בלוי שליט"א באות ב', הוסיף רבינו דזה פשוט, דלדעת הרמב"ם ש'מהדרין מן המהדרין' גם מדליקין לכל בני הבית, אע"פ שאין פרסומי ניסא באיזה יום עומדים עכשו, כמו שכתבו בתוס', דאולי איכא הרבה בני בית, א"כ מוכח דאין פירסום הנס במנין הנרות, וביתר חידוש הוסיף רבינו לומר דאף לשי' התוס' גם יוצא יד"ח מהדרין מן המהדרין, כיון דביסודה של הדלקה זו, ועיקרה היא הדלקה של מהדרין מן המהדרין, כיון דהמדליק גופיה וב"ב רואים את מספר הימים, א"כ אף שבני רה"ר אינם רואים אבל אין זה חיסרון בגוף ההדלקה של מהדרין מן המהדרין.

ובמה שכתב באות ג' הוסיף רבינו כנ"ל דהנדון הוא רק לשי' התוס'. וכן אמר רבינו דבכה"ג יש להסתפק גם היכא דבני רה"ר רואין את הנרות רק ע"י ראי המשתקף לרה"ר, ורואים עי"ז כמה נרות איכא, אבל אין רואים גוף הנרות, האם יוצא יד"ח מהדרין מן המהדרין או לא.

הדפסת העלוך לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביכאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביכאס זצ"ל

